Кошт паштовай перасылкі аплачана агулам.

№ 8 Нядзеля, 27 Ліпня 1924 г. Год I.

# ГРАМАДЗКІ ГОЛАС

Выходзіц... у тыдзень. Цана нумару 15 грошай.

Падпісная п... злоты 20 гр. За гра... даражэй.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Людвісарская вул. дом № 4. (Wilno, Ludwisarska 4). Рэдакцыя адчынена ад 10—2 гадз. Рэдактар прымае ад 11—1 гадз. удзень, апрача сьвятаў.

Цана абвестак за радок пэтыту: на 1 стар. — 15 гр., у тэксьце — 10 гр., на апош. стар. — 5 гр.



## Набалеўшае пытаньне.

Час ад часу раздаюцца галасы навет у польскай прэсе аб ненармальнасьці нашага тутэйшага жыцьця. Шпальты газэт крычаць аб бандытызьме, які пагражае прыняць у нашым краі размеры штодзеннага зьявішча.

Рэакцыйная польская прэса па раз выробленым шаблёне прыпісвае падобныя хваравітыя праявы замежным бальшавіцкім інсьпірацыям і толькі... а болей умяркованая прэса тлумачыць нашыя ненармальнасьці наагул аканчальным папсаваньнем польскіх адносін да нацыянальнасьцяў няпольскіх.

Як-бы там ні тлумачылася пэўная хвароба, а сутнасьць і шкоднасьць яе ад адных толькі размоваў ды тлумачэньняў ніколькі зьмяніцца ня можа.

Нам здаецца, што патрэбны рашучыя лякарскія спосабы дзеля аздараўленьня тутэйшага жыцьця і як самы верны спосаб — *разумнае адміністраваньне* на нашых землях.

Адміністрацыя краю павінна спачываць у руках лепшых, разумнейшых мясцовых элемэнтаў, а ня у тых, хто часта-густа нанаехаў сюды з Галіцыі, будучы абсолютна чужым самаму духу краёвага жыцьця.

Нацыянальны антагонізм, раздуты у нас да дзікага шовінізму, у вялікай меры абавязаны сваім істнаваньнем чужацкаму для краю адміністрацыйнаму элемэнту.

Часамі навет самая дробная крыўда, зробленая беларускаму селяніну якім-нібудзь галіцыянінам-паліцыянтам падхапляецца афіцыяльнаю беларускаю рэпрэзэнтацыяю у польскім парлямэнце і з мухі справа разлуваецца у сланя.

Такая ужо тактычная лінія павядзеньня нашага беларускага пасольскага клюбу, адразу, з першых дзён свайго нараджэньня, незразумеўшага ясна, што задачаю яго павінна было стаць ня шуканьне «на вярбе грушаў», а здабываньне тых рэальных магчымасьцяў, якія Конституцыяю Польскае Рэспублікі гарантуюцца.

Пасольскі Беларускі клюб ня прызваны рашаць беларускую проблему у яе агульным размеры. Ён меў перад сабою, у сілу усіх чыста акалічнасьцяў, простае саусім заданьне: нарыхтаваць нармальнае, законнае разьвіцьцё беларускага жыцьця, ува усіх яго відах, у межах польскае дзяржаўнасьці, бараніць інтарэсы беларускага насяленьня ува усім агуле іхняга аб'ёму, а не пад тым ці іншым кутом партыйнага гледжаньня.

Калі супрацоўніцтва з урадовымі польскімі кругамі, з прычыны палітычнае афарбоўкі, для беларускіх пасloў было немагчыма, дык што-ж перашкаджала ім пашукаць разумнага контакту з тутэйшымі дэмократычнымі элемэнтамі польскага грамадзянства, з жыцьцём краю арганічна зьвязанага.

Нядаўная яшчэ спроба польска-беларускага таварыства у Вільні кончылася гэткаю няўдачаю, што і зразумець немагчыма: ці тут ігралі забойчую ролю праграмныя нязгоднасьці нашых і польскіх кругоў, ці скрытыя, невядомыя публічнай опініі, закулісныя уплывы?

Ось, разваліласе усё, непасьпеўшы, як мае быць аформіцца, дый годзі.

А раз справа скіравалася на шлях ваяўнічага нацыяналізму, дык тут барацьба становіцца няроўнаю: дзесяток беларускіх парлямэнтарыяў — нішто у параўнаньні з цэлаю арміяю усіх відаў нацыяналістычна настроенага польскага чынавенства, разбаўленага у нас закваскаю самага найгоршага з польскіх нацыяналізмаў — закваскаю галіцыйскага нацыяналізму.

Выхаванае у пэрыяд польскае няволі, у атмосфэры аўстрыяцкага жонгліраваньня нацыянальнасьцямі у монархіі Габсбургаў, чынавенства польскае галіцыйскага паходжаньня ня можа адразу перарадзіцца.

Патрэбы беларуса, яго трагэдыю нядаўняга нацыянальнага рабства куды хутчэй можа зразумець самы заклятый навет клясавы вораг беларускага селяніна, але *тутэйшы паляк*, над вухам якога аднолькава пасьвіставаў маскоўскі бізун у часы супольнай няволі нацыянальнай.

І як гэтага ня можа зразумець Польскі Урад, як ён ня можа дасюль на горкай практыцы перакланацца, што пачуцьцё прыналежнасьці да польскага дзяржаўнага арганізму ня можна вырасьціць у душах беларускіх масаў паліцэйскімі мерамі галіцыйскага гатунку!

Трэба даць магчымасьць беларускаму сялянству не ваяваць з нацыяналістамі школьнымі інспэктарамі за гэткую жыцьцёва неабходную рэч, як свая родная, беларуская школа.

Трэба беларусу даць магчымасьць ня дрыжаць перад самым шыльдам паліцэйскага вучастка, ці мундзерам дзяржаўнае паліцыі, а бачыць у кожным дзяржаўным вураднікy, перш за усё, вернага слугу законаў, чэснага і справядлівага. Трэба даць насяленьню гэткага адміністратара з гары аж да самага нізу, які не патрэбуе вучыцца, каб разумець яго патрэбы.

Трэба якнайхутчэй завясьці прадбачаны Конституцыяй Дзяржавы гэткі самаўрад, у якім беларусы занялі-б належнае ім па праву месца.

Каму, як ня, зруйнаванаму ваеннымі ды окупацыйнымі парадкамі, беларускаму селяніну пара ужо стаць на творчы шлях нармальнага, спакойнага жыцьця і, заўсёды мілае яму, прадукцыйнае працы?

А у гэтым помач яму магчыма толькі з боку тых жыхароў краю, якія цяпер толькі належаць да пануючай нацыянальнасьці, а ўчора яшчэ разам аплаквалі сваю долю пад дзікім прэсам наезьніцкае улады, што роўна усіх мясцовых жыхароў умела «тащить и не пущать».

Хто умеў разам вытрываць найгоршыя часы нацыянальнага гнёту, той заўсёды лепей можа зразумець патрэбу супольнае волі.

І вось дзеля гэтага, разьвязка пытаньня аб аздараўленьні тутэйшых нацыянальных адносін павінна пачацца, у першую чаргу, з ачышчэньня краёвае адміністрацыі ад усіх чыста нятутэйшых яе элемэнтаў ды запаўненьня апарожненых месцаў лепшымі мясцовымі людзьмі, якія-б маглі у сваёй працы побач стаць і з пэўнымі беларускімі элемэнтамі, каб супольнымі сіламі выбрысьці з балота сягоньняшніх дзён.

Ліквідацыя бандытызму можа быць зроблена толькі сіламі самога тутэйшага насяленьня, а дзеля гэтага у рукі яго павінны быць адданы усе спосабы барацьбы з прыкраю балячкаю, вырасшаю на попелішчах вайны.

І чым хутчэй гэта адбудзецца, тым хутчэй разьляцяцца хмары нацыянальнага непаразуменьня, тым хутчэй надыйдзе пара дружнага, вольнага жыцьця.

Да разьвязкі набалеўшага пытаньня павінны прыступіць усе мясцовыя сілы, якім даволі ужо абрыдла чуць пра тое, што у хаце іхняй ня усё у парадку.

---

## Эканамічны крызыс у Польшчы.

Уся бяда Польшы ў тым, што з боку эканамічнага яна занадта цесна зьвязана з Нямеччынай, гандлёвы зварот з якой перавышае 50% агульнага гандлёвага балянсу Польшчы. Дзеля гэтага ўсе зьмены ў эканамічным палажэньні Нямеччыны зараз-жа адбіваюцца на Польшчы. Калі ў Нямеччыне, з окупацыяй французамі Рурскага прамысловага раёну, пачалося катастрафічнае зьніжэньне нямецкай маркі, то аднача́сна пачалося зьніжэньне і маркі польскай. Да пачатку мінулага году Нямеччына была самай таннай старонай у сьвеце, куды адусюль наяжджалі чужаземцы, скупляючы там каштоўныя рэчы і нярухомасьці; з прычыны гэтага нямецкі ўрад абкладаў чужаземцаў умысна высокімі кардоннымі падаткамі. У гэты час і Польшча была ў аналёгічным палажэньні.

Але ў часе зьніжэньня валюты ў Нямеччыне і Польшчы, аднача́сна расьлі цэны і паваліліваліся каштоўнасьць работніцкай працы. Гэткім чынам, калі на 1 студня с. г. ў Нямеччыне, а таксама і ў Польшчы п. Грабскім, спынена было зьніжэньне валюты, то цэны на тавары і каштоўнасьць работніцкай працы сталі вышэйшымі, як у іншых краёх і як да вайны, з тым, што ў Польшчы яны сталі ўдвая вышэй, як у Нямеччыне. Гэта пацягнула за сабой зьявішча адваротнае папярэдняму: чужаземцы разам пакідаюць Нямеччыну, за імі ўсьлед нямецкія замоўнікі, вывозячы з Нямеччыны капіталы; нямецкі ўрад выступае супроць гэтага з адпаведнымі законамі. У Польшчы ў гэты час робіцца тое самае, толькі менш выразна. У сучасны момант, калі ў Польшчы пражыцьцё каштуе шмат даражэй, як у іншых краёх, польскія замоўнікі імкнуцца заграніцу, а ўрад робіць гэтаму перашкоды, адной з якіх зьяўляецца высокасьць аплаты заграцічных пашпартоў і візаў (аж да 200 даляраў).

Апынуўшыся ў гэткім палажэньні, нямецкія капіталісты супольна з урадам пачалі барацьбу з дарагоўляй. А як зрабіць гэтага простым зьні-

жэньнем цэн на тавары Немеччына— бо ніхто-ж ня будзе прадаваць таньней, як сабе каштуе — то і прышлося ім зьвярнуць увагу на папіжэньне работніцкай платы і павялічэньне рабочага дня. Замест 8-мёх гадзіннага дня працы ўведзены цяпер 10—11 гадзінны, адначасна з паніжэньнем аплаты працы. Работнікі горнай прамысловасьці абвясьцілі агульную забастоўку і трымаліся цэлы месяц, але капіталістыя адказалі ім лёкаутам (выкіданьнем работнікаў і заменаю іх безработнымі), і работнікам прышлося уступіць. Дзякуючы гэтаму нямецкія прамыслоўцы могуць пускаць свае вырабы шмат таньней, як у другіх гаспадарствах, з якой прычыны ў Францыі, і асабліва ў Англіі, вельмі ўстрывожыліся. Цяпер нямецкі кваліфікованы (вучоны) работнік мае ў тыдзень — з 60—65 гадзінамі працы — менш як 1 фунт штэрлінгаў (10 залатых рублёў) у той час як ангельскі кваліфіков. работнік — за тыдзень з 47 гадзінамі працы—мае 2 фунты шт. і 14 шылінгаў (27 зал. рублёў). Дзеля гэтага нямецкія заводы адтрымліваюць заказы навет з ангельскіх калёніяў на 40% таньней, як ангельскія заводы.

Але найбольшую небясьпеку нямецкая канкурэнцыя робіць Польшчы, бо як толькі ў Нямеччыне падоўжылі рабочы дзень, то ў Польшчы зараза паглыбіўся экапамічны крызыс. Каб гэнае зьявішча лягчэй было уцяміць, зробім гэткае параўнаньне работніка нямецкага з польскім: у той час як нямецкі горны работнік пры 8-гадзінным дні працы выкопавае *1,21* тонны вуглю, польскі работнік, у гэткі самы дзень, дабывае толькі 0,62 тонны вугля, г. з. ўдвая менш. Тое самае можна заўважыць і ў іншых галінах прамысловасьці. І чым больш далікатны выраб, тым балей нямецкі работнік пераважае польскага, дзеля таго, што ў Нямеччыне лепшыя машыны. Да гэтага трэба яшчэ дадаць, што ў польскіх работнікаў шмат больш сьвятаў, як у работнікаў іншых гаспадарстваў: пры 8 гадз. дні працы польскі работнік на год сьвяткуе на 262 гадзіны болей, як работнік французскі ці бэльгійскі. Усіх горна-фабрычных работнікаў у нас маецца каля 700.000 чал. Калі ўзяць з іх толькі 200.000 чал., то яны працуюць на год на 52.400.000 гадзін меней, як тыя-ж 200.000 чал. францускіх работнікаў. Дык на колькі-ж гадзін усе польскія работнікі працуюць на год меней, як гэткі самы лік нямецкіх работнікаў, працуючых па 10 — 11 гадзін на дзень?!

Вось чаму ў нас гэткі страшэнны застой у гандлі й прамысловасьці. Пры карацейшым, як у немцаў, працоўным дні і вышэйшай аплаце працы, польскі тавар (выраб) будзе даражэйшы, як нямецкі і дзеля гэтага ня знайдзе сабе збыту раней за нямецкія тавары. Ужо з гэтай прычыны у Польшчы шмат капальняў, фабрык і заводаў спыніла сваю працу. У найбольшым Лодзінскім районе, з 345 фабрык ніводная не працуе ўсе 6 дзён на тыдні: 8 фабрык працуе па 5 дзён на тыдзень, 46 фаб. па 4 дні, 158 — па 3 дні, 44 — па 2 дні, а 89 — у тым ліку найвялікшая Відзэўская — зачынены. Ня лепш і ў Беластоку, Дамброўскім районе і ў В. Сілезіі, ў апошняй капіталістыя падоўжылі працоўны дзень да 10 гадзін, што было зацьверджана міністэрствам прамысловасьці, па пэўным азнаямленьні з гэтай справай праз спэцыяльную камісію.

І. С.

## ПА СЬВЕЦЕ.

### Экспэдыцыя у Грэнляндыю.

21 га ліпня бягучага году з порту дацкае сталіцы Копэнгагэну выехала чатырохмачтавая шкуна „Gertruda“, кіруючыся ў Ангмагсалік на ўсходнім беразе Грэнляндыі (ў Паўночнай Амэрыцы). Мэта падарожы шкуны—падаць падмогу і вярнуць у край 21-го сябра экспэдыцыі, якая ў чэрвені месяцы мінулага году выехала у Грэнляндыю дзеля гэолёгічных досьледаў. Аб лёсе гэтае экспэдыцыі ня было ніякіх пэўных вестак і толькі некалькі тыдняў назад эскімосы паведамілі праяжджаўшы недалёка ад Грэнляндыі нарвэскі карабель аб тым, што экспэдыцыя заехала ў Ангмагсалік. Ратунковая экспэдыцыя, якая выехала 21-га ліпня, мае ўсе патрэбныя прылады для установкі ў Ангмагсаліку падавальнае радыэстанцыі.

На караблі „Gertruda“ едзе таксама ў Ангмагсалік афіцэр амэрыканскае ваеннае авіяцыі, які будзе аглядаць прыгожнасьць абшару Ангмагсаліку дзеля магчымых спускаў амэрыканскіх апаратаў. Апрача таго, з экспэдыцыяю едзе ў Грэнляндыю францускі вучоны Тусэн, які зробіць этнографічныя досьледы ўва ўсходняй Грэнляндыі, гэта значыць, выведае, якія там жывуць людзі.

### Страшэнная бура у Англіі.

У мінулы аўторак (21-га ліпня) пасьля палудня па ўсёй цэнтральнай і паўднёвай Англіі гуляла страшэнная бура. Вялізны дождж і град пазьбічайных размераў заліў нэкаторыя кварталы Лёндану да таго, што рух лёкальных паяздоў значна затрымаўся. Страты, зробленыя паводкаю, зьяўляюцца значнымі. Аб падобнай дажджавой і градавой буры паведамляюць з Заходняй Англіі і Лянкашыру. Таксама пязвычайна вялікая бура праляцела над каналам у ваколіцах Фолькэстонэ.

### Затануўшы карабель.

**Загінула 56 чалавек.**

11-га ліпня гэтага году затануў японскі параход „Matsuigama“, на якім было 57 пасажыраў. Аварыя параходу адбылася на захад ад астравоў Гото. 56 асобаў утапілася.

### Проект найбольшага тунэлю у Эўропе.

Консорцыюм італьянскіх інжэнэраў канчае цяпер працы над беспасрэднаю вялікаю чугунначаю лініяю, якая блізу, што саўсім проста будзе праходзіць праз увесь Апэнінскі паўвостраў ад поўначы да паўдня. Дзялянка Рым—Нэаполь ужо гатова. Лінія будзе звацца „via direttissima“. Найбольшаю яе сэнсацыяю зьяўляецца вялізарны тунэль, які цяпер перабіваюць праз Апэніны паміж Болёньяй і Флёрэнцыяй. Тунэль гэты будзе мець 18 з паловаю кілёмэтраў даўжыні, а знач. будзе толькі на адзін кілёмэтр карацейшы за сымплёнскі тунэль, затое розьніца паміж новым і сымплёнскім тунэлем будзе ў тым, што новы тунэль мае быць двухкалейным, а не аднакалейным. Дзякуючы новай чугунцы, шлях паміж Болёньяй і Флёрэнцыяй, які мае цяпер 133 кілёмэтры, будзе скарочаны да 97 кілёмэтраў. Пераезд праз Апэніны, замест дасюлешніх чатырох гадзін, будзе раўняцца толькі аднэй гадзіне. З Мілану ў Рым падарожа будзе цягнуцца замест 12 толькі 8 гадзін.

### Паводка у Кітайшчыне.

З Пэкіну, кітайскае сталіцы, надходзяць весткі аб новых страшэнных разьлівах рэк і вазёраў. Новыя абшары, сярод якіх таксама горад Гонг-Конг, заліты саўсім вадою. З гэтага карыстаюць піраты, якія на сваіх суднах пад'яжджаюць да ахвяраў паводкі і,

# Стахурская.

— Ну, што ты ходзіш па начы? Што табе трэба?

— Дай гарэлкі, — каротка адказала Стахурская.

— Ну, якая цяпер гарэлка?.. трэба гарэлку ўдзень браць, а ня ўночы людзей будзіць, ну што гэта за парадак?.. уставай даваць ёй гарэлкі...

— Я з сабой вазьму, ты толькі дай! — стаяла на сваім Стахурская, трымаючы рукой за дзьверы.

— Уф! — охнула Сорка, аднак пайшла і хутка вынесла Стахурскай пляжку. Тая ўзяла яе і абярнулася каб ісьці, але Сорка яе застанавіла:

— Ну, а грошы?

— Пасьля аддам...

— Не, я так не хачу, давай грошы зараз, бо ўсё роўна ня пушчу... — так крычала Сорка, моцна трымаючы Стахурскую за палу ватоўкі. Тады Стахурская жвава скінула з сябе ватоўку, каторая засталася ў руках Соркі, а сама скоранька пайшла на вуліцу. Адышоўшыся троху ад карчмы, яна сьцішыла ход, але зараз-жа пачула, як мароз сьціскаў ёй грудзі, як абцугамі. Прыпыніўшыся троху, адкаркавала бутэльку і добра з яе адпіла; аж павесялела ў твары, і ў вачох зьявіліся жывыя іскры; душа вырасла і запоўнілася думкай; скорая спачатку ходка стала цішэйшай; увагу яе зачалі прыцягваць вонкавыя рэчы: агульная ціша, сьвятло, бедныя стрэхі з ледзянымі бразгалямі, сівыя шапкі садовых дрэваў, сьціпласвецлая усьмешка месяца, якую яна параўнавала навет з сонцам.

— Сонца сьвеціць, але ня грэець... бр... сьцюдзена...

З гэтым яна яшчэ адпіла з бутэлькі і пашла шпарчэй. Цёмныя вокны дамоў, ніжка сядзеўшых абапал вуліцы, сьведчылі аб ціхім сьне іх жыхароў і прыпамінаілі Стахурскай аб яе ложку ў сьцюдзёнай куханьцы; яна ужо хісталася, але сьпяшалася йсьці дадому. Супроць касьцельнага муру бліснулі агнямі харошы дамок; з сярэдзіны яго даносіўся гомап людзей і гукі роялю; позьняя госьці, відаць, не заўважалі часу; Стахурская прыпынілася проці вакон:

— Га, гуляеце! танцуеце... вам цёпла... хараша... ну, будзьце здаровенькі, добрыя людцы... Яна дапіла астаткі гарэлкі і кінула бутэльку пад вокны.

— Ну, вось і мне цёпла... толькі... танцаваць ня хочацца... маркотна... сьцюдзена... няма да каго прыхінуцца... д-доля!.. —

Горка ўсьміхнуўшыся, яна махнула рукой і пайшла дамоў. Сьцюжа пранімала яе наскрозь; ня было меца на целе, дзе-б ня цісну гэты бязьлітасны холад.

— Трэба дадому... — думала яна выходзячы на пляц сьв. Пётры і Паўла, але думкі яе як-бы застывалі ў нейкай, паглынаўшай яе сілы, зьнямозе, цягнуўшай яе да цішы, да спакою...

— Божа, мой літасьцівы! — прашаптала яна абярнуўшыся да касьцёла і хістаючыся пайшла да брамы. Суровая веліч касьцёла з пасіўленымі месяцам вежамі ўзбудзіла ў ёй імпэт малітвы.

Падышоўшы да брамы і ўкленчыўшы, яна ашчапіла жалезныя пруты яе і, ўзіраючыся праз іх на дзьверы касьцёла, горача малілася свайму адзінаму заступніку — Богу. З пасінеўшых вуснаў вылятаі словы штораз цішэй, штораз радзей, аж пакуль зусім ня сьціхлі... Цела яе засыпакоілася і ўнярухомілася, ўступаючы суровай сіле сьцюжы, акаменіўшай усё жывое...

І толькі месяц спакойна ўсьмяхаўся чэроўнай ночы, хаваўся за лёгкія хмаркі, выплываў ізноў на шырыню сіняга прастору, аж пакуль не расплыўся ў хвалінах ранічнай зарніцы, напрасна будзіўшай акачанелае цела Стахурскай.

*К.*

*(Канец).*

# Жадаем голасу!

Калі, хоць трошку, прыгледзімся да жыцьця пармальных грамадзянстваў, напрыклад ў Заходняй Эўропе, то незалежна ад таго ці гэта ёсьць грамадзянства якогась вольнага народу, самастойна істнуючага ў сваёй уласнай дзяржаве, ці то зноў будзе грамадзянства народу часткова залежнага (пры аўтаноміі), ці нат зусім паднявольнага дужэйшаму суседу, — зараз-ж запрыкмецім адно, супольнае ім усім, паміма войстрых, падчас, розьніц, зьявішча.

Гэтым зьявішчам будзе той бяссумліўны факт, што ў кожным з памянёных грамадзянстваў, істнуе падзел яго на клясы, істнуе рознародныя палітычнае і соцыяльнае думкі, якая выяўляецца ў істнаваньні палітычных партыяў з адменнымі праграмамі, ў газэтах рознага напрамку, асьветляючых і бароняючых тую ці іншую партыйную ідэолёгію, ў прафэсыянальных саюзах, клясавых арганізацыях і г. д.

Хоць клясавы падзел, дзякуючы вынікаючым з яго істнаваньня соцыяльным пяроўнасьцям і соцыяльнай барацьбе, і мае шмат супраціўнікаў, дый фактычна не адно можна яму закінуць, — аднак-жа, ня гледзячы на тое, звычайна, людзі надта-ж гардзяцца істнаваньнем яго ў іх Бацькаўшчыне, бо добра ўсім вядома, і гэта ёсьць непарушымы факт, што чым глыбейшы клясавы падзел, чым вялікшая соцыяльная рознастайнасьць, — тым вышэйшая культура, тым старэйшы і магутнейшы народ!

Дый сапраўды усюды мы бачым, што слабы соцыяльны падзел, маюць або народы малакультурныя, або занапаўшыя, якія, дзеля благіх вонкавых і хатніх абставін, згубілі вышэйшыя слаі свайго грамадзянства, сваю радавітую інтэлігэнцыю, а адначасна з тым і ўласную дзяржаўнасьць.

Аднак-жа і ў гэтых занапаўшых, а цяпер па-

пад відам падаваньня ім ратунку, рабуюць іх і забіраюць некаторых з сабою, каб пасьля звольніць за вялікі выкуп

## Стукнуліся караблі.

Як тэлеграфуюць з Нью-Іорку (Паўночн. Амэрыка), параход „Otton", на якім было 400 пасажыраў, стукнуўся па дарозе ў Нью-Іорк, на высапе Нью-Порт, з прычыны густога туману, з нафтавым параходам „Swift Karrow". Пасажыры выратаваны ратунковымі чайкамі. Капітан з афіцарамі застаўся на караблі. 5 асобаў каманды затанула.

## Пауторнае землятрасеньне у Ташкенце.

13 ліпня а 13 гадзіне 48 мін. паводлуг грынвіцкга часу ў Ташкенце заўважалася землятрасеньне з моцным гудзеньнем. Як занатавала ташкенцкая абсэрваторыя, эпіцэнтр землятрасеньня знаходзіцца ў ваколіцах Ташкенту, ў 20 кілёмэтрах ад гораду на ўсход. Прыладамі падчас землятрасеньня быў ад'значаны наклон зямлі да ўсходу, які наклон зьнік толькі цераз 10 мінут пасьля землятрасеньня.

Землятрасеньне 12-а ліпня (ранейшае) прычыніла паважную шкоду ў Фэргане, у сяле Пакроўскім, Андзіжанскага павету. Саўсім зруйнавана 20 хатаў і шмат іх прыведзена ў нягоднае для жыцьця палажэньне. Забіта 3 чалавекі. Моцна пацярпелі яшчэ тры пасяленьні таго самага павету: Музякі, Джайлавы, і шмат кішлакоў.

*Газэту прачытай і перадай суседу!*

*Той, хто умее чытаць, ніколі не палянуйся прачытаць няпісьменнаму!*

# ПАЛІТЫЧНАЯ ХРОНІКА.

### У Польшчы.

— Прэзыдэнт Рэспублікі назначыў п. Копчынскага міністрам зямельных рэформаў.

— Міністар заграничных спраў п Замойскі вярнуўся з Спалы, адхіліўшы прапазыцыю Прэзыдэнта Рэспублікі захаваць за сабою портфэль.

— Падчас спрэчак у Сэнаце па бюд'жэту Міністэрства Заграніčных справаў выступіў сэнат. Крыжаноўскі, напамінаючы, што ў сэсіі Лігіі Народаў у верасьні г. г. мае разглядацца справа польска-літоўскае граніцы і трэбуючы каб польскім урадам гэтае пытаньне належна было распрацавана.

— Гэтымі днямі ў **Парыж** мае выехаць дэлегацыя польскага ўраду дзеля перагавораў з прадстаўнікамі францускага ўраду аб рэвізіі польска-францускага гандлёвага трактату. Дэлегат міністэрства заграніčных справаў п. Кісельніцкі ўжо выехаў у Парыж дзеля падрыхтаваньня гэтае справы.

— Здароўе ваеннага міністра гэнэрала Сікорскага моцна паправілася і выхад яго са шпіталю магчымы будзе ўжо праз які-нібудзь адзін тыдзень.

— П. Стэфан Попеляўскі звольнены з пасады беластоцкага ваяводы.

— У сувязі з павялічэньнем рабочага дня ў Верхняй Сілезіі, часьць рабочых забаставала. Спынілі працу ўсе цынковыя гуты, а таксама некаторыя жалезныя гуты.

— Адбытыя 20 гэт. Ліпня выбары ў Тарунскую Касу Хворых далі гэткі рэзультат: Прафэсыянальнае Польскае Аб'яднаньне адтрымала 15 месцаў, Польская Социялістычная Партыя 5 месцаў, а Хрысьціянская Дэмакратыя— ніводнага.

— Адміністрацыйная камісія Сэнату разглядала вядомыя тры законы аб мовах меншасьцяў. Паміж іншым, прынята папраўка, што на абшарах з мяшаным насяленьнем чугуначныя абвешчаньні—апрача расьпісаньняў руху—будуць публікавацца на дзьвюх мовах. Прайшла папраўка, што законы гэтыя будуць уведзены ў жыцьцё з 1 красавіка 1925 г. а не з кастрычніка гэтага году, як гэта пастанавіў Сойм.

— У мінулы чацьвер прэм'ер міністар. Ул. Грабскі пастанавіў даручыць портфэль міністра заграніčных справаў графу А. Скржынскаму.

### За граніцай.

— У **Бразыліі** ідуць яшчэ баі паміж паўстанцамі і ўрадовым войскам за гор. Сан-Паулё. Атака ўрадовага войска на гэты горад адложана з прычыны протэсту чужаземных консуляў проці бамбардаваньня гораду.

— У **Італіі** прэса цікавіцца лёсам 7-га кампана па нападу на Маттэотті, нейкага Панзэрыа, якога закалолі кінжалам за тое, што ён працівіўся забойству Маттэотті.

— З **Амэрыкі** надходзяць весткі, што мільярдэр Морган выказаў сваю гатоўнасьць пакрыць палову **нямецкае** пазычкі. Прадстаўнікі нью-іорскіх банкаў вядуць перагаворы аб залажэньні сындыкату, які мае мэтаю пакрыць часьць нямецкае пазычкі.

— 21 га гэтага ліпня галоўныя дэлегаты саюзьнікаў на **лёнданскай** конфэрэнцыі Мак Дональд, Эрыо, Тэні, дэ-Стэфані і Кэллок зрабілі раніцай нараду над пытаньнем аб агульных рэзультатах конфэрэнцыі.

— У **Італіі** 22 ліпня пачалася ліпнёвая сэсія вялікае фашыстаўскае рады. Мусоліні заявіў, што сыстэма ўраду ня зьменіцца.

— У **Мэксыцы** выбраны новы прэзыдэнт рэспублікі гэнэрал **Calles**.

— У **нямецкім** парлямэнце 22 га ліпня камуністы паставілі прапазыцыю аб даверыі прэзэсу Вальрату за яго пазыцыю ў сувязі з вобыскам, зробленым у памяшканьнях камуністычнае фракцыі. Прапазыцыя правалена 196 галасамі проці 46-цёх, пры 106 ўстрымаўшыхся ад галасаваньня соцыялістах і сяброх народна-нямецкіх партыяў.

— Прэзыдэнт **Чэхаславакіі** назначыў п. Р. Флецэра над'звычайным паслом і поўнамоцным міністрам у Варшаве.

— У палітычных кругох **Югаславіі** лічацца з тым, што калі Іовановічу ўдасца стварыць кабінэт, дык адбудзецца раскол у партыі Радзіча, якая складаецца з мяшчан і земляўласьнікаў, якія не згаджаюцца з увахсдам Радзіча да маскоўскага сялянскага інтэрнацыяналу.

— У **Англіі** парлямэнт адкінуў 201 голасам проці 160 ўрадовы законапроект аб кватэрах для рабочых, аднак гэта не пацягне за сабою адстаўкі ўраду Мак-Дональда.

— На **Лёнданскай** конфэрэнцыі прыпушчаюць, што дэлегаты **Нямеччыны** будуць запрошаны на гэтым тыдні. Конфэрэнцыя мае працягнуцца яшчэ дзён з 10.

— Палітычны супрацоўнік „Daily Telegraph" паведамляе, што проект новага гандлёвага дагавору **Англіі** з С. С. Р. Р. ужо апрацованы.

— Са сталіцы **Пэрсіі** Тэгэрану паведамляюць, што амэрыканскі консуль быў забіты натаўпам таму, што хацеў сфатаграфаваць, а значыцца, паводлуг разуменьня мясцовых жыхароў, зьняважыць святы калодзеж, які славіўся цудатворнаю сілаю сярод пэрсаў.

чаўшых адраджацца народаў, з аслабленымі, дзякуючы адарваньню „вярхоў", соцыяльнымі антыноміямі, з надта-ж „дэмакратычным" грамадзянствам партыйная барацьба, ў конституцыйных рамках, ідзе поўным тэмпам, вельмі горача і вострa, як у парлямэнтах, так і на шпальтах прэсы.

У гэным няма нічога дзіўнага й непажаданага!

Гэта ёсьць адно з найбольш натуральных і няўхільных зьявішчаў! Адвечная барацьба за істнаваньне, йдучая паміж усім жывым, толькі пазбаўленая свае першабытнае дзікасьці і ўведзеная ў культурныя рамкі цывілізованым чалавекам.

Гэткім чынам, бачым казаную барацьбу нат у найбольш дэмакратычных, пачаўшых адраджацца народаў: у Латвіі, Эстоніі, Літве.

Істнуе яна й на Украіне і ў Беларусі, з якіх апошняя, па дэмакратычнасьці сваяе соцыяльнае структуры, не ўступае раней памянёным прыбалтыцкім дзяржавам, бо і ў ёй як і у тых, з прычыны дэнацыяналізацыі вярхоў, усё грамадзянства складаецца толькі з сялян, работнікаў дый часьці мяшчанства, якое іграе ў іх нацыянальным жыцьці, ролю вышэйшаё клясы, выпаўняемую ў іншых народаў праз шляхоцтва.

Але ў Беларусі ў працягу апошніх некалькіх гадоў, гэны нармальны стан рэчаў, быў груба пагвалчаны нэўнай беларускай групай, якая накінуўшы рознамысьлячаму агулу беларускага грамадзянства, сваю партыйную тактыку, а пасьля свой толькі палітычны і соцыяльны курс і орыентацыю,—дзякуючы яго інэртнасьці і пасыўнасьці,—выклікала ў канцы фікцыю, ніколі не істнаваўшай, еднасьці і аднадумнасьці ў беларускім грамадзянстве.

Вось-жа на гэнае дзікае і глыбока анармальнае зьявішча ў беларускім нацыянальным жыцьці, мы-б і жадалі гэным артыкулам зьвярнуць увагу нашых паважаных чытачоў.

Каб нам лягчэй зразумець сучаснае становішча беларускае палітычнае думкі, раней чымся яго закрануць, прыглядзімся на момант, да тых шляхоў, па якіх ступала яна дагэтуль.

Вось-жа бачым, што пад уплывам агульнарасейскае рэвалюцыі 1905 г. і папярэджаваўшага яе рэвалюцыйнага бражэньня ў масах зьяўляюцца і на Беларусі, пачынаючы з 1903 г., розныя палітычныя партыі а адменнымі праграмамі; разьвіваецца прэса, пашыраўшая ўсялякія кірункі палітычнае і грамадзкае думкі.

Першыя пачынаюць гуртавацца беларускія соцыялісты.

Тлумачыцца гэта тым, што, ў пэрыяд сьвядомага беларускага адраджэньня, працу гэную пачала новая, народная інтэлігэнцыя, радыкальна настроеныя выхаджэнцы з беларускае вёскі, сьветагляду якіх найбольш адпавядала соцыялістычная думка.

Але хутка адраджэнскі рух захапляе і больш ураўнаважаныя, элемэнты беларускага грамадзянства.

Утвараюцца два новыя напрамкі беларускае палітычнае думкі: нацыянальна-дэмакратычны і хрысьціянска-дэмакратычны, або клерыкальны.

Кожная з памянёных груп выдавала сваю газэту.

Гэткім чынам белар. соцыялісты, выпусьцілі ў 1906 г. (14-га верасьня н. ст.) першую беларускую легальную газэту (нелегальныя выдаваліся і раней), ярка рэвалюцыйную „Нашу Долю", якая аднак-жа хутка была зачынена ўладай за антыдзяржаўны, падбураўшы пасяленьне, кірунак.

У канцы таго-ж 1906 г., пасьля зачыненьня яе, пачала выходзіць „Наша Ніва", орган беларускіх народных дэмакратаў, першая солідная, вялікага фармату, падчас ілюстраваная, беларуская газэта, якая выходзіла да самае нямецкае окупацыі. Надта цікаўным будзе ад'значыць, што пісаў аб ёй ў беларускім календары за 1917 год (значыцца ў пэрыядзе выдавецтва газэты „Гоман") ніхто іншы, як сам п. А. Л. у артыкуле пад назовам „Да аднэй мэты", падпісаным ініцыяламі „A.N.".

Вось адноснае месца гэнага артыкулу:

...„Прадстаўніцай кірунку дэмакратычна-народнага была газэта „Наша Ніва"... Кірунак гэты паводлуг ліку прыхільнікаў быў наймацнейшы спаміж усіх кірункаў беларускай думкі. За ім ішлі сьвядомыя сяляне, каторыя былі главнымі чытачамі „Нашай Нівы" і яе пастаяннымі супрацоўнікамі; унівэрсытэцкая моладзеж, каторая у сваёй газэтцы „Раніца", праводзіла ідэі „Нашае Нівы", ішла і большая часьць інтэлігэнцыі з яе органам „Маладая Беларусь".

Запамятайма добра гэныя словы выдатнага беларускага палітычнага і грамадзкага дзеяча!

Яны нам шмат памогуць правідлова сьцяміць сучаснае палажэньне!...

Але вернемся да прадмету!

Усьцяж пашыраючыся, адраджэнскі рух у канцы дайшоў і да сфэр клерыкальных, ахапляючы каталіцкую духоўную моладзь, будучых ксяндзоў, якія з часам наладзілі сваю ўласную газэту „Biełarus", орган хрысьціянска-дэмакратычнае беларускае думкі.

Вось, больш-менш, поўны абраз прадваеннага становішча беларускае палітычнае думкі.

Вось як характэрызуе гэнае становішча, той-жа п. Л. у цытаваным ужо раз вышэй сваім артыкуле:

„Само сабой разумеецца, што кожны з гэтых главных кірункаў беларускага руху разглядаў супольную ўсім ідэю адраджэньня беларускага народу з іншага боку, ішоў сваей асобнай сьцежкай. І гэты разьдзел, гэта дыфэрэнцыяцыя руху найлепей сьведчыць аб яго сіле, найлепей даводзіць, што справа беларуская зрабілася справай усенароднай, пацягнула за сабой усе станы, ўсе групы беларускага грамадзянства".

Варта запамятаць сабе і гэную характарыстыку; яна надта-ж цікаўная і праўдзівая!

П.

*(Канец будзе).*

— **Дыплёматычны корпус у Пэрсіі** падаў пэрсідзкаму ураду протэст з прычыны забойства амэрыканскага консуля.

— У бэрлінскіх урадовых кругох трымаюцца пагляду, што **Нямеччына** ня прыме запрашэньня на лёнданскую конфэрэнцыю, калі запрашаць яе будуць толькі дзеля таго, каб выслухаць рашэньні.

— **У Лёндане** памёр бышы ангельскі пасол у Петраградзе сэр Джордж Бʼюкэнэн.

— **Дацкі** урад паведаміў Лігу Народаў аб проекце скасаваньня збройнае сілы ў **Даніі**. Армія і флёт маюць быц скасованымі, заўстаўся-б толькі 7-тысячны галіцэйскі корпус, які часткаю спаўняў-бы чынную службу, Прадажа ваенных будынкаў і абшараў дасьць магчымасьць Даніі выплаціць усе заграничныя даўгі, а бюдʼжэт зьменшыцца на 50 мільёнаў кр наў.

— У **Ленінградзе** засуджаны на кару сьмерці адзін з наўбуйнейшых чырвоных комэрсантаў Брыкэр, асабісты прыяцель Зіноўева.

— У Тэгэране **(Пэрсія)** абвешчана ваеннае палажэньне. Некалькі бунтаўшчыкоў арыштована. Відочна ўладам удалося арыштаваць людзей, вінаватых у забойстве амэрыканскага консуля.

# Агляд прэсы.

Апошнім часам самая гарачая спрэчка пачалася у польскай прэсе вакол пытаньня аб 8 гадзінным рабочым дні у Польшчы. Як ужо вядома у Верхняй Сілезіі на жалезных рудніках рабочы дзень павялічаны да 10 гадзін. З гэтае прычыны правіцовы орган „Rzeczpospolita“ у артыкуле „Pierwszy wyłom“ піша:

У пытаньні аб строгім прытарноўваньні закону аб 8 гадзінным дні, ці 46 гадзінным тыдні зроблена першая прабоіна ў постаці распараджэньня Міністра Працы аб павялічэньні рабочага дня у верхня-сілезкіх капальнях да 10 гадзін.

Далей газэта прыводзіць тэкст гэтага распараджэньня, а таксама й тыя матывы, якімі кіраваўся урад і прамыслоўцы, а ласьне — зьменшаньне безрабоцьця у краі і павялічэньне конкурэнцыйнае здольнасьці.

Саўсім наадварот думаюць соцыялісты, якія выходзяць з таго палажэньня, што раз безрабоцьце заўсёды павялічваецца, дык хутчэй варта было-б імкнуць да скарачаньня рабочага дня, каб гэтым даць працу таксама і безработным.

Вароначы свой пункт гледжаньня на закранутае пытаньне, газэта правіцы даводзіць, што толькі шляхам усеагульнага напружаньня можна аздаровіць польскую прамысловасьць, якая пры новых, лепшых варунках

дасьць працу тым работнікам, якія цягаюцца цяпер у нэндзы і без работы.

Саусім процілежную пазыцыю займае соцыялістычны орган „Robotnik“, які у полеміцы з правіцовою, вышэйназванаю газэтаю, піша:

Польскі урад, нявольны інструмэнт міжнароднага капіталу, згадзіўся без супраціўленьня на трэбаваньні нямецкіх баронаў павялічыць рабочы дзень у верхня-сілезкіх капальнях.

Гэта навіна было быць „апошняю“ ахвяраю рабочых. Аднак апэтыт капіталу ня ведае граніц, калі не спатыкае перашкодаў па сваёй дарозе. Яшчэ невядома, як верхнясілезкія рабочыя прымуць урадовы „падарак“ (ужо вядома—абвясьцілі забастоўку — *Рэд.*), а правая прэса ужо інсьпіруе далейшыя замахі на рабочую клясу, гэтым разам на заработную плату.

. . . „Rzeczpospolita“ павядамляе з Катовіц, што жалезныя руднікі ў нямецкай В. Сілезіі абвясьцілі лёкаут, гэта знач. агульнае звальненьне рабочых, паставіўшы варункам працягу работы ў рудніках паніжэньне заработнае платы на 20%.

„Rzeczpospolita“ „выясьняе“ што нямецкія прамыслоўцы зрабілі гэты крок, даведаўшыся аб павялічэньні рабочага дня на польскай палове В. Сілезіі, каб мець магчымасьць конкураваць з польскаю прадукцыяю шляхам паніжэньня цэнаў, якое павінна быць дасягнена цераз паменшаньне заработнае платы.

Гэткім чынам,— заключае орган польскіх соцыялістаў, — капіталістычная газэта сама пацьвярджае, што павялічэньне рабочага часу у нас, у кожным выпадку, не паслужыць на карысьць польскага вытвару, а толькі паслужыць поводам дзеля пагоршаньня варункаў жыцьця нямецкіх рабочых.

Замах на польскіх рабочых пацягне за сабою замах на нямецкіх рабочых, але конкурэнцыя нямецкіх капіталістаў у абедзьвюх часьцях Сілезіі ня зьменіцца.

Аʼ у апошнім, дайшоўшым да нас нумары „Robotnika“ п. М. Нядзялкоускі у перадавым артыкуле „Неаблічальная палітыка“ робіць вывад, што распараджэньне міністра працы п. Дароускага на руку толькі верхня-сілезкім прамыслоўцам, якія адначасна зьяуляюцца *нямецкімі нацыяналістамі.*

# Жыцьце провінцыі.

## М-ка ВІШНЕВА.

### Падробнасьці бандыцкага нападу.

Стаяўшы на пасту на рынычным пляцы паліцыянт Уладыслаў Сасноўскі, каля поўначы 19 ліпня заўважыў воз з двама невядомымі чалавекамі. Калі ён падыйшоў да воза і пачуў крык: „Рукі ўгару!“ — дык быў зараз-жа абязброены. У яго адабралі гадзіньнік і пярсьцёнак. Бачачы барацьбу двух бандытаў з паліцыянтам, іхні атаман прыказаў не рабаваць паліцыянта, кажучы, што гэта такі самы працоўны чалавек, як і яны. Пасьля патрэбавалі ад Сасноўскага, каб ён завёў іх на кватэру старшага паліцыянта Віцэнтага Марʼянскага, называючы проста гэтае прозьвішча. Калі пастукаліся да Марʼянскага, дык жонка яго спыталася з сярэдзіны, хто там. Марʼянскі сьцяміў, што прышлі бандыты, калі пачуў адказ: „Паліцыя“. Ен хутка апрануўся, выйшаў чорным ходам і, абыйшоўшы бандытаў ззаду, крыкнуў да іх: „Рукі ўгару!“. Пачалася страляніна. Калі Марʼянскі павыстрэльваў свае набоі, дык таксама быў абязброены. Але, карыстаючыся цемнатою, ён расшпіліў мундзер, які пры барацьбе застаўся ў руках бандытаў, і схаваўся ў жыта; тое самае зрабіў і Сасноўскі, ўвайшоўшы ў хату і адтуль уцёкшы ў жыта. Страляніна каля кватэры Марʼянскага стрывожыла паліцэйскі пост, цераз некалькі хатаў, дзе было два паліцыянты, а 4 жанатыя паліцыянты былі ў сваіх кватэрах. Бандыты пачалі абстрэльваць паліцэйскую казарму з вінтовак і кулямёта. Рэшта бандытаў напала на пошту, зрабаваўшы там 400 злотых; затым напалі на валасную канцэлярыю, дзе нічога захапіць не ўдалося, бо ў касе грошай ня было. Пасьля пайшлі ў плебанію ксяндза, які схаваўся ў пограб і, дзеля гэтага, не спаткаўся з бандытамі. Тут бандыты захапілі шубу, пісальную машыну, але пакінулі сярэбраную чашу і не схацелі забраць навет новых сутанаў. Затым кінуліся да тых крамаў, на якіх былі большыя шыльды. А 3 гадзіне раніцы злажылі ўсе нарабованае на 5 возоў, забраных тут-жа ў жыхароў і выехалі з Вішнева ў кірунку на паўдня, цераз балота да савецкае граніцы. Тэлефонны дрот загадзя быў перарваны.

Недалёка ад мястэчка ішоўшых за бандытамі паліцыянтаў нагнаў валожынскі стараста п. Вартман з паліцыяй, які, будучы ў одпуску, знаходзіўся ў сваім дварэ, каля Вішнева. Ен пасьпеў са свайго двара тэлефонам паведаміць аб нападзе бандытаў свайго намесьніка ў Вішневе. Бандытаў было чалавек з 15, усё моладзь 23—24 гадоў, у скураных куртках, з падстрыжанымі вусамі. Аязброены былі рэвольвэрамі, ручнымі гранатамі і стрэльбамі. Атаман граў ролю Мухі. Банда была дысцыплінована, ўсе слухаліся каманды і сьвістка. Хоць забрала было 80 бутэлек гарэлкі й лікеру, але ніхто з бандытаў ня піў. Гаварылі парасейску, папольску і пажыдоўску, хоць і чуліся вокліки — „Ві жыдоў!“. Недалёка ад Вішнева, ў Дукатах, дзе месьціцца лясная управа Цырынскага, бандыты хацелі забраць коні, таму што вазы іхнія загразьлі ў балоце. Аддзел вішнеўскае паліцыі абстрэльваў іх. Хутка надыйшлі з розных бакоў паліцэйскія аддзелы, якія скіраваліся далей за бандытамі. З Валожына выехаў камісар Локацінскі з 10-ма паліцыянтамі і нагнаў бандытаў пад Яцкавам, дзе яны сталі бівакам, выставіўшы пасты. Пачалася перастрэлка. Паліцыя адступіла, калі быў забіты Локацінскі. Бандыты рушылі далей. Іх нагнаў аддзел Івянецкае паліцыі разам з азброенымі пажарнікамі. Але бандыты, страляючы, перайшлі Кардуны, Пральнікі і паміж Волжай і Ракавам недалёка ад Загаўнава з падмогаю двох праваднікоў братоў Ваяводскіх, узятых з Занеўшчыны, перайшлі граніцу. Наваградзкі ваявода Рачкевіч зараз-жа выехаў на граніцу дзеля асабістага кіраўніцтва.

# Навіны у тры радкі.

— 22-га гэт. ліпня ў капальні Міласенкі, Бэндзінскага павету адбыўся ўзрыў. Адзін работнік забіты, трох ранена.

— Паводлуг вестак з Масквы, на Азоўскім моры ўтварыўся новы востраў, як рэзультат апошняга землятрасеньня.

— У Адэсе ў губ. касацыйным судзе нядаўна адбыты працэс цалком прайшоў на жыдоўскай мове.

— Паводлуг вестак з Каўказу, у Муганскім сьцэпу зьявілася ў вялізным ліку азіяцкая саранча, якая йдзе хмараю у 7 вёрст даўжыні. Паасобныя экзэмпляры саранчы даходзяць велічыні $1^1/_2$ вяршк. ўдаўжкі.

— У Львове выкрыты вялікі тайны склад амуніцыі - каля 1000 патронаў і вялікі лік падрыўных матэр ялаў.

# ТУТЭЙШАЯ ХРОНІКА.

— **Дарагоуля паменшылася.** За тыдзень з 15 да 22-га гэтага ліпня дарагоўля ў месьце Вільні паменшылася на 0,25. Але пры вылічэньні процэнту дарагоўлі ня ўзята пад увагу павялічэньня цэнаў на кватэры.

— **Трамвай.** У магістрат паступілі дзьве прапазыцыі ад прыватных прадпрыемцаў, якія хочуць узяць у арэнду гарадзкі трамвай (што дасюль яшчэ ня істнуе). Пытаньне гэтае перадана на разгляд грашовае магістрацкае камісіі.

— **Абарона працы.** Міністэрства працы апублікагала распараджэньне аб разьмеры платы за працу ў сьвяточныя дні, ўночы і за лішнія гадзіны.

— **Падвышэньне аптэчнае таксы.** Апрацована новая аптэчная такса, якая дае права падвышаць цяперашнія цэны ад 5 да 10%.

— **Дзяжурства адвакатаў.** З мінулага чацьвяргу ў віленскай жыдоўскай гміне пачалося дзяжурства прысяжных адвакатаў, якія растлумачваюць грамадзянам, хто з іх павінен зьяўляцца на рэестрацыю чужаземцаў.

— **Высяленьне з кватэры клясавых прафэс. саюзаў.** 22 га гэтага ліпня ўлады прыступілі да высяленьня клясавых прафэсыянальных саюзаў з кватэры на вуліцы Жэлігоўскага, 4. Паліцыя па даручэньню Камісара Ураду на м Вільню заняла памешканьне даўнейшае пачатковае школы, ў якой апошнімі часамі месьціліся прафэсыянальныя саюзы.

— **Рэарганізацыя пажарнае каманды.** На апошнім пасяджэньні мяшанае Фінансавае і Гаспадарчае камісіі Магістрату разглядалася справа рэарганізацыі Віленскае Пажарнае каманды.

— **Права ўласнасьці чыншавікоў.** У № 63 „Dz. Ustaw“ ад 21 ліпня с. г. апублікованы закон у справе набыцьця права ўласнасьці былымі вечнымі чыншавікамі, б. вольнымі людзьмі і шматгадавымі арандатарамі ў ваяводзтвах: Навагрудзкім, Палескім, Валынскім, ў віленскім адміністрацыйным вокругу і ў паветах: гарадзенскім, ваўкавыскім, бельскім, беластоцкім і сакольскім, Беластоцкага ваяводзтва.

У сілу гэтага закону б. чыншавікі, б. вольныя людзі і шматгадавыя арандатары могуць купіць карыстаныя 31 кастрычніка 1923 г. абшары, вонках мест і мястэчак, у граніцах іх з 1914 году, а для м. Вільні ў цяперашніх граніцах.

Закон мае сілу з дня яго абвешчаньня.

Выкананьне яго даручаецца міністру зямельных рэформаў у згодзе з міністрам справядлівасьці.

Выдавец: Беларускае Грамадзянск. Сабраньне. Рэдактар: Язэп Салавей. Друкарня „Lux“, вул. Жэлігоўскага, 1. Тэлеф. № 203.